

FLANDRA STUDANTO

MONATA ALDONO AL
FLANDRA ESPERANTISTO

REDAKCIA ADRESO : HOVENIERSTRAAT 63, LEDEBERG apud GENT

DE TOEVOEGSELS — LA AFIKSOJ.

Achtersvoegsels — Sufiksoj.

1. « *Aĉ* » In « *Flandra Studanto* » Nr. 7 hebben wij gesproken over een tusschenwerpsel, namelijk « *fi* », maar dat ook als voorsvoegsel gebruikt wordt. Het geeft een ongunstige betekenis aan het stamwoord, doch alleen naar karakter en innerlijk wezen. « *Aĉ* » nu geeft ook een ongunstige betekenis aan het stamwoord doch alleen voor wat het uiterlijke betreft. Een schoone villa kan een « *fidomo* » zijn, terwijl een « *domaĉo* » een bidplaats kan zijn. Het verschil tusschen « *fi* » als voorsvoegsel en « *aĉ* » als achtersvoegsel is dus duidelijk. Zij kunnen nochtans in een woord voorkomen b.v. : *fivirinaĉo*, *fiportaĉi*.

Het is ook mogelijk « *aĉ* » na een bijvoeglijk naamwoord te plaatsen. Zoo zegt men b.v. : *dikaĉa*. — Afzonderlijk wordt « *aĉ* » als stamwoord gebruikt, v. b. : *aĉe*, *aĉa*, *aĉulo*.

2. « *Ad* » is een achtersvoegsel met een bijzonder karakter. Na een werkwoordelijk of naamwoordelijk stamwoord geplaatst geeft het de betekenis van een werking weer evenals de werkwoordelijke uitgang « *i* ».

1) Wanneer men « *ad* » na een werkwoordelijk stamwoord plaatst dan heeft het de betekenis van een langdurende, onafgebroken handeling, toestand, herhaling, gewoonte, b. v. :

studi — *studeeren* ; *studadi* — *blokken*.

2) Wanneer men « *ad* » na een naamwoordelijk stamwoord plaatst vormt het een werkwoord met dezelfde eigenschappen als in de eerste toepassing, v. b. :

broso — *borstel* ; *brosadi* — *gedurig borstelen*.

In het Nederlandsch gebruikt men meestal voor die woorden een omschrijving met behulp van een of ander bijwoord, b. v. : « *gedurig* » *borstelen* — *brosadi*.

Wij moeten ook goed letten op de betekenis van sommige woorden die het gebruik van « *ad* » eischen.

Voorbeeld. — Gaat uw broertje reeds naar school? Deze zin kan men vertalen als : « *Ĉu via frateto jam iras al la lernejo* » in de betekenis van : « *zoo vroeg, hij heeft nog tijd genoeg ; begint de school zoo vroegtijdig* » of « *Ĉu via frateto jam iradas al la lernejo* » in de betekenis van « *bezoekt hij reeds de school* ».

Zelfstandige naamwoorden als afleidingen van werkwoorden gevormd met « ad » hebben een werkwoordelijke beteekenis, v. b.:

la broso — het borstelen.

Alhoewel heel zelden kan « ad » toch ook zelfstandig gebruikt worden, b. v. : als bijwoord in « Li ade venas ». « Hij komt gedurig ».

3. « Aj » is een achtervoegsel gebruikt voor het vormen van concrete zelfstandigheden, dus zaken, dingen die met onze zintuigen waargenomen kunnen worden en het karakter of eigenschap hebben door het stamwoord uitgedrukt. Het bindt zich met allerlei woordstammen, v. b. : vidindaĵo — 'n bezienswaardigheid, nunaĵoj — de zaken van nu.

« Aj » wordt ook zelfstandig gebruikt, v. b. : Li kunportis ĉiujn siajn aĵojn.

4. « An » heeft de beteekenis van bewoner, lid, aanhanger van, v. b. : Holandano, klubano, Kristano. « An » zelfstandig gebruikt laat toe enkele nieuwe woorden te vormen, v. b. : Ano — lid, bewoner, volgeling van, aanhanger van. Anaro — verzameling van leden, bewoners enz. Anigi — lid worden, toetreden. Anigi — lid maken. Aneco — lidmaatschap.

5. « Aro » is een achtervoegsel dat de verzameling aanduidt van het begrip door het stamwoord uitgedrukt. Het laat zich alleen met naamwoordelijke stamwoorden verbinden en vormt op zich zelf met het stamwoord een nieuw afzonderlijk geheel, v. b. :

arbo — boom, arbaro — bosch.

Een verzameling van boomen is daarom nog geen bosch, daarom gebruikt men in zulk geval « aro da arboj ».

GESCHIEDENIS VAN ESPERANTO. IX.

Om een onvoorziene reden, gaat het vervolg van « Geschiedenis van Esperanto » eerst de volgende maand door, in plaats hiervan :

ESPERANTO IS EEN NIEUWE TAAL !

Mogen wij Esperanto een kunstmatige taal noemen ?

Het materiaal waaruit Esperanto is opgebouwd werd genomen uit de natuurlijke talen. De stamwoorden zijn terug te vinden in een of andere levende taal. En de ordening in de regels, de rangschikking der achtervoegsels, de logische uitwerking van de algemeene beginselen ? Zijn orde en logika onnatuurlijk ? Dan dienen wij eerst en vooral de natuur zelf, waar alles orde is, onnatuurlijk te noemen.

Esperanto onnatuurlijk bestempelen omdat de woorden niet te vergelijken zijn met Latijn, Engelsch, enz. ? Dan heeten wij alle talen onnatuurlijk, want geen levende taal van over enkele eeuwen is gemakkelijk terug te vinden in de vereenvoudigingen, afleidingen en samenstellingen welke zij gedurende die jaren ondergaan heeft.

Ligt de onnatuurlijkheid van Esperanto in haar schijnbare onwelluidendheid. De talrijke aj en oj-klanken — meervoudsvormen van bijvoeglijke naamwoorden en naamwoorden — klinken vervalscht. Dan mogen wij met evenveel recht aan een oningewijde spreken over de onnatuurlijkheid in de sisklanken der slavische talen, de ontelbare ski, iff en off uit het Russisch, de menigvuldige o- en i-klanken uit het Italiaansch en Spaansch, de massa niet uit te spreken letters en lettergrepen in het Engelsch en Fransch, de scherpe ei-tonen uit het Duitsch.

En welke wanklank kunnen wij niet vinden in een zin als : zwaar beladen wagens ratelen door de straten ?

Die een hond wil slaan vindt allicht een stok maar een rietje volstaat aan de bekampers van Esperanto.

Liever houden wij ons bij de uitspraak van dichter Gezelle :

De Vlaamsche tale is wonderzoet,

Voor wie heur geen geweld en doet.

En zoo is het ook voor Esperanto.

door X.

OEFENINGEN — EKZERCOJ.

Verbetering van « Vertaal in Esperanto ».

Oef. A. — 1. Ni (nutras nin) manĝas por vivi (por ke ni vivi povu) sed ne vivas por manĝi (por ke ni manĝi povu). — 2. Kion Dio kreis la 7-an tagon ? — 3. Ĉu vi jam legis la biblion ? — 4. Dum la ferio ni tendumos ĉe la marbordo. — 5. « Turismaj Kronikoj » estas ĉiusemajne regule dissendataj de radiostacio Roma. — 6. Esperanto estas garantio por mondopaco. — 7. « Heroldo de Esperanto » estas la ununura ĉiu-semajna gazeto redaktata en la internacia helplingvo Esperanto. — 8. Vegetarismo estas respekto por la vivo. — 9. La verda stelo ankoraŭ ĉiam estas la plej efika propagandilo — 10. Kiu iras kun ni ? — 11. Ni vojaĝas por instruiĝi tra tuta Flandrolando. — 12. Ni kantu kaj dancu. — 13. Al la junularo apartenas la estonteco. — 14. Esperantistojn oni ĉie trovas. — 15. Esperanto estos la helplingvo en la estonteco. — 16. Aero kaj sunlumo estas tiom necesaj kiom nutraĵo. — 17. Mia frato konstruigis por si novan domon. — 18. Mi ŝatas komforton. — 19. Kiu jam legis la vivon de Zamenhof ? — 20. Akvo estas la plej bona trinkaĵo. — 21. Nenio tiom agrabla kiom fari bonon.

Oef. B. — 1. La infano ludis per laĵo, sed la patrino rimarkis tion ĝustatempe kaj ekprenis la alumetujon el liaj manetoj. — 2. Vi estas malfacile kontentigebla ; mi opinias ke viaj postuloj certe malpliigos. — 3. La termometro montras (indikis) 2 gradojn. — 4. Mi vizitis hodiaŭtagmeze viajn patrinojn, (mi estis hodiaŭtagmeze ĉe via patrino) sed ŝi estis al la vendoplaco. — 5. Kontraŭ maljunaj homoj (decas, ke) oni estu ĉiam ĝentila. — 6. Amikoj estas kermeso hodiaŭ, ludigu ni gramofondiskon. — 7. Tion mi ne povas akcepti mia kara, tio ne kontentigas min (ne estas laŭ mia deziro). — 8. Tiu viro estas serioze malsana, mi kredas (opinion) lian finon proksima. — 9. De la komenco de tiu ĉi jaro li estas sen laboro. — 10. Multaj landoj estas malamikoĵoj unu al la alia sed kaŝe ili liveras armilojn kontraŭ kriznaterioj. — 11. Li tradukis la evangelion laŭ Lukas el la greka lingvo. — 12. Gardu vin kontraŭ malvarmumo, knabo. — 13. Jen pomo Karlo, dividi ĝin en kvar partoj. — 14. Ni ne precize povas diri kiom aĝa ŝi estas ; sed certe, ŝi jam estas pli ol sepdekjara. — 15. Kion faras via patro ? Li estas komiza vojaĝanto por vinoj. — 16. Estu sincera al ĉiu ajn kaj tiam, via konduto almenaŭ deca estos.

Oef. 2. — Vul in. — Vertaal de tusschen haakjes geplaatste woorden.

Eksidinte, la magiisto komencis interparoli kun la patrino de Aladin. « Kara fratino ! » li diris, ne miru pri tio, ke vi dum la tuta tempo de via edziniĝo kun mia frato Mustafa neniam vidis min ». « Mi antaŭ kvardek jaroj forlasis ĉi tiun landon kaj dum tiu tempo mi travojaĝis Hindujon, Persion, Arabion, Sirion kaj Egiption poste mi enveturis Afrikon, kie mi restis loĝanta. Fine mi deziris revidi mian naskiĝlandon, sed neniam antaŭe io tiom affliktis min kiom la ekscio pri la morto de mia frato. La magiisto, rimarkante ke la vidvino ekploris, ŝanĝis la konversacion kaj turnante sin al ŝia filo, li demandis al li : « Per kio vi okupas vin, knabo mia ? » Ĉe tiu ĉi demando la junulo klinis la kapon kaj tre hontis, kiam lia patrino respondis : « Aladin estas tre mallaborema bubo. Lia patro faris ĉion eblan por instrui al li sian metion, sed li ne sukcesis. Kaj post lia morto, li, spite al miaj admonoj, perdis la tempon en la stratoj. Mi jam intencis forpeli lin, por ke li zorgu pri si mem ». La patrino de Aladin ekploregis kaj la magiisto diris : « Vi agas tre malbone kara nevo ; estas via devo zorgi pri vi mem kaj pri via patrino, vi klopodu gajni viajn vivbezonaĵojn. Se ne placas al vi lerni ian metion, mi volas aĉeti por vi butikon kaj provizi ĝin per diversspecaj ŝtoloj kaj tolaĵoj. Tiel vi povos havigi por vi sufiĉe da bonfarto kaj vi povos honeste vivi.

(El « La Progresanto », studieblad van F. L. E.)

NOVAJ EKZERCOJ.

VERTAAL IN ESPERANTO.

Oefening A. — 1. De aarde wentelt om de zon. — 2. Ofschoon zij een schoone stem heeft kan zij toch niet schoon zingen. — 3. Dat verwondert mij. — 4. Babbelars willen bemind zijn en worden gehaat ; ze wenschen aangenaam te zijn en ze zijn een last ; ze meenen bewonderd te zijn en ze worden uitgelachen. — 5. De Persen eeren hun koningen als goden. — 6. Een goed woord is het voedsel der ziel. — 7. Lof is het begin der vriendschap, en laster het begin van den haat. — 8. Gehoorzaam aan hen die wijzer zijn dan gij. — 9. Wij zijn allen krankzinnig wanneer wij in gramschap zijn. — 10. Voor de kinderen moeten wij meesters zoeken die veel ervaring bezitten. — 11. Zooals een soldaat in den strijd zoo moet de mensch in het leven op zijn post blijven. — 12. De rijkdom maakte hem onbarmhartig. — 13. Men schold hem voor leugenaar. — 14. Hij verzocht hem in zijn ka-

mer te wachten. — 15. Recht en recht zijn niet altijd dezelfde zaken. — 16. Hij studeert in de rechten. — 17. De rechte man gaat op de rechte plaats. — 18. Een vader heeft het recht zijn kinderen naar verdienste en rechtvaardigheid te straffen.

Oef. B. — 1. De aantrekkingskracht verhindert de maan zich van de aarde te verwijderen, maar de middelpunt-afwijdende-kraft belet haar de aarde te naderen. — 2. Ik heb u wel tienmaal gewaarschuid, maar u vergeet het steeds. — 3. De mensch zoekt naar oorzaken van datgene wat gebeurt, het dier ondergaat slechts lijdelijk de gebeurtenissen en vraagt niet naar hoe en waarom. — 4. Wij moeten ons aanpassen aan de bestaande taalgebruiken. — 5. Bijna in alle landen heeft men een vergunning noodig voor het verkoopen van tabak. — 6. Twee dagen zonder eten blijven kan geen kwaad. — 7. Bij een viersprong verloren zij elkaar uit het oog. — 8. Gij moet noch de een noch de andere verrechtvaardigen, zij kunnen elkaar de hand geven. — 9. Dat zij een modepop is, betwijfel ik niet, zij is altijd naar de laatste smaak gekleed. — 10. Daar de dokter zelf ziek was, was hij niet te spreken. — 11. Het was een gewetenlooze vader, hij heeft zijn vrouw en kinderen in den steek gelaten. — 12. De jongste politieke gebeurtenissen in Midden-Europa hebben verwarring onder de menschen gezaaid.

Oef. 2. — Vul in. — Vertaal de tusschen haakjes geplaatste woorden.

(Wat) estas vegetarism...? La vegetarism... (dit is) vivad... (met) la produktaj... de la regn... kreskaj... (met uitzondering van) ĉiuj manĝ... akirat... per difektad... (aŭ detruad... de best... viv..., ricevas (in de laatste tijd) ĉiam pli da partian... En Londono sin trovas jam 40 restoraci..., (in dewelke) oni donas nur manĝ... kreskaj... (en waar) ĉiutage... (ongeveer) 30.000 person... akceptas malkar... kaj (versterkend) tagmanĝ... En Berlino en januaro de 1893 jam ankaŭ ekzist... (ongeveer) 20 restoraci..., kaj (in alle) pli grand... urb... de Anglujo, Ameriko kaj Germanujo ekzistas por person... solestarant... (de gelegenheid) viv... vegetar..., ne parolont... pri la multeg..., distrit... en la tut... mond... famili..., kiuj forstrekis la viand... de (hun) tabelo de manĝ... Grand... nombr... da societ... kaj gazet... (proen) konatig... kun la afer... de sensang... nutrad... pli grand... rondojn da hom..., kaj (deze pogingen) estas forte subtenat... de la ĉiam pli vastigant... senmedikament... kuracad... de malsan... aŭ la sistem... naturkurac... de divers... direkt..., kiuj preskaŭ ĉiuj faris el la forĵet... de viandmanĝad... la unu... kondiĉ... ĉe siaj malsanuloj. (Het ware daarom nuttig) esplor... pli proksim... la motiv... de la vegetarism... Ni vidas, (dat) ĉe ĉiu estaf..., de la plej malgrand... fung... ĝis la disvoivit... besto laktosučant..., la part... de la korpo..., kiuj estas difinit... por la nutrit..., estas tute preciz... aranĝit... por la prilaborad... de la respond... manĝ... la dent..., stomak, intestar... de la viandomanĝant... leon... estas esence malegal... je la sam... organ... de la kreskajomanĝant... elefant... de la ĉiomanĝant... urs... aŭ de la insektomanĝant... bird...

RESPONDOJ DE LA REDAKCIO.

Demando 1a. U zagt «Moedertaal»: Gepatra lingvo. In «L. S. F.» van K. K. la patrinlingvoj de Esperanto, dus gepatra en patrinlingvo.

Respondo 1a. «Patrinlingvoj» is hier gebruikt in de beteekenis van «talen waarvan Esperanto afstamt». Dus figuurlijk gebruik van «patrino» bij «lingvoj». Mijn bedoeling was «moedertaal» te vertalen naar de beteekenis, die men er algemeen aan geeft: «de eigen taal van een mensch».

Demando 2a. Wanneer gebruikt men «Kredi en, al, je»?

Respondo 2a. Vaste regel hiervoor nergens te vinden. Afwisselend worden «en» «al» en «je» bij «kredi» gebruikt.

Demando 3a. Als U meent aan «bis» een bijwoordelijke uitgang te mogen toevoegen waarom dan niet een werkwoordelijke?

Respondo 3a. Ik heb er niets tegen voor wat het woordje «bis» betreft, doch uw bewering in 't «algemeen» loopt mank. Omdat wij een naamwoordelijke uitgang bij het stamwoord «tabl» mogen voegen, bestaat er geen reden om er ook een werkwoordelijke toe te voegen, wat ons «tabli» (?) zou leveren. Lees eens terug het artikel «Woordvorming» in F. St. Nr. 6.

FLANDRAJ STUDANTOJ!

Ĉiujn viajn lernolibrojn, stud- leglibrojn vi mendu ĉe

FLANDRA ESPERANTO INSTITUTO

Magdalenastraat 29, Kortrijk. P. K. 3268.51. Tel.: 1654.